

Rundskriv om gjennomføring av omvalg til fylkesting i Østfold i 2023

Innledning

Kommunal- og distriktsdepartementet fattet 4. oktober 2023 vedtak om at fylkestingsvalget i Moss kommune er ugyldig og påbød omvalg i Moss kommune. Formålet med dette rundskrivet er å orientere om reglene for gjennomføringen av omvalget som framgår av forskrift 12. oktober 2023 nr. 1613.

Et omvalg skal i utgangspunktet gjennomføres etter de ordinære reglene i valgloven med tilhørende forskrifter. Valgloven har i § 13-5 en bestemmelse om gjennomføring av omvalg, der det framgår at manntallet fra det opprinnelige valget skal benyttes, men at det skal oppdateres og feil skal rettes. Bestemmelsen andre ledd gir departementet hjemmel til å gjøre unntak fra bestemmelsene i valgloven hvis det er «nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig gjennomføring av valget». Dette vil kunne være å fastsette kortere frister eller iverksette andre tiltak som ikke nødvendigvis er i tråd med den alminnelige prosedyren for gjennomføring av valg. Bestemmelsen kan ikke benyttes til å fravike bestemmelser som er satt til vern for velgernes rettssikkerhet, jf. Ot.prp. nr. 45 (2001–2002) s. 284.

Valgdagen er i forskriften fastsatt til 27. november 2023. Ved beslutning om valg av dato for omvalget er det tatt hensyn til at det både må gjøres nødvendige forberedelser i kommunen, fylkeskommunen, Valgdirektoratet og departementet, samt at fylkestinget i Østfold skal kunne gjennomføre det konstituerende møtet før årsskiftet, jf. kommuneloven § 7-1 første ledd.

Ved omvalget fungerer de tidligere oppnevnte valgstyrene med mindre nye valgstyreser er oppnevnt. Det er ikke nødvendig å oppnevne tidligere oppnevnte stemmemottakere på nytt. Dersom de tidligere oppnevnte stemmemottakerne ikke skal ta imot stemmer ved omvalget, må det oppnevnes nye stemmemottakere.

Perioden for forhåndsstemming

Forhåndsstemming innenriks skal skje fra 13. november til og med 24. november 2023. Ettersom valgdagen for omvalget er besluttet å være 27. november er det etter departementets vurdering nødvendig av hensyn til gjennomføringen av valget å begrense forhåndsstemmeperioden til de to siste ukene før den nye valgdagen. Perioden for forhåndsstemming utenriks er fra 6. november til og med 17. november 2023.

Forhåndsstemming i andre kommuner enn Moss kommune

Ved omvalget skal velgerne kunne forhåndsstemme i alle landets kommuner. Ettersom det vil være et begrenset antall velgere som vil avlegge stemme i andre kommuner enn Moss, har departementet med hjemmel i valgloven § 13-5 fastslått særskilte regler for forhåndsstemming utenfor Moss kommune. Departementet mener det er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig gjennomføring av valget å fastsette en regel om at velgerne må ta kontakt med kommunen for å avgi stemme, samt at det er tilstrekkelig med én

stemmemottaker ved mottak av disse stemmene. Det er ikke krav om at valgstyret skal kunngjøre tid og sted for forhåndsstemmingen. Bestemmelsene i valgloven og valgforskriften gjelder for øvrig så langt de passer, slik at velgeren skal brette stemmeseddelen usett og i enerom, jf. valgloven § 8-4 første ledd. Etter at stemmeseddelen er stemplet skal velgeren legge den i en stemmeseddelkonvolutt og lime igjen denne. Stemmemottaker skal deretter legge stemmeseddelkonvolutten sammen med valgkortet i en omslagskonvolutt. Omslagskonvolutten skal sendes til Moss kommune, jf. § 8-4 femte ledd. Velgere som ikke har anledning til å avgi stemme på denne måten, for eksempel velgere i fengsel, på institusjoner osv., kan etter søknad avgi stemme der de oppholder seg. I slike tilfeller vil det være krav om to stemmemottakerne ved mottak av stemmene.

Kravene til oppbevaring og transport av valgmateriell i valgforskriften § 29a, jf. § 34, vil gjelde ved omvalget.

Frist for å søke om å stemme der velger oppholder seg

Etter valgloven § 8-3 sjette ledd er det valgstyret som fastsetter fristen for når søknaden må være kommet inn til et tidspunkt mellom tirsdag og fredag den siste uken før valget. Ettersom det vil være et begrenset antall velgere i andre kommuner enn Moss kommune, er det etter departementets vurdering ikke hensiktsmessig at valgstyrene i samtlige kommuner må fastsette en frist for å søke om ambulerende stemming ved omvalget. Departementet mener det er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig gjennomføring av valget at det fastsettes en felles frist for å søke om å stemme der velger oppholder seg. Da forhåndsstemmeperioden ved omvalget er begrenset til to uker, mener departementet det er nødvendig å fastsette i forskriften at fristen for å søke om ambulerende stemming i samtlige kommuner er onsdagen før valgdagen, det vil si onsdag 22. november 2023 kl. 12.00.

Forsendelse av forhåndsstemmer

Forhåndsstemmer skal etter valgforskriften § 27 åttende ledd sendes til velgerens hjemkommune hver dag den nest siste uken før valgdagen. Det innebærer at forhåndsstemmer som mottas i andre kommuner enn Moss i uke 46 (13.–19. november) skal sendes Moss kommune hver dag. Forhåndsstemmer mottatt den siste uken før valgdagen skal ikke sendes som brevpost, jf. forskriften § 27 niende ledd. I stedet skal de sendes på en måte som sikrer at stemmegivningene kommer inn til valgstyret innen kl. 17 dagen etter valgdagen. Det innebærer at forhåndsstemmer som mottas i andre kommuner enn Moss kommune i uke 47 (20.–24. november), ikke må sendes som brevpost. Kommunene vil som ved det ordinære valget kunne benytte seg av en avtale Valgdirektoratet har inngått med Posten om hurtigere forsendelse av forhåndsstemmer den siste uken før valgdagen. Les mer om avtalen på www.valgmedarbeiderportalen.no.

Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 1 Virkeområde

Paragrafen fastslår virkeområde til forskriften. Forskriften regulerer gjennomføringen av omvalg til fylkesting i Østfold i Moss kommune. At det skal holdes omvalg i Moss kommune ble vedtatt av departementet 4. oktober 2023.

Til § 1 a *Forholdet til valgloven og valgforskriften*

Paragrafen fastslår at bestemmelsene i valgloven og valgforskriften gjelder så langt de passer med de unntak og presiseringer som følger av denne forskriften. Det vil blant annet si at reglene for stemming, prøving av stemmegivninger og stemmesedler, opptelling og valgoppgjør skal følges på vanlig måte.

Til § 1 b *Grunnlag for oppdatering av manntallet etter 9. september 2023*

Paragrafen fastslår hvilke oppdateringer som skal gjøres i manntallet etter siste oppdatering som ble utført 9. september 2023. Det følger av valgloven § 13-5 første ledd at manntallet fra det opprinnelige valget skal benyttes ved omvalg. Det framgår videre at manntallet skal oppdateres og feil rettes.

Det er etter bestemmelsen kun adgang til å gjøre oppdateringer som følger av valgforskriften § 1 bokstav a, c, f og g. Det vil si at manntallet skal oppdateres på bakgrunn av krav om retting av feil, oppdaget feil eller klage. Det innebærer at eventuelle stemmeberettigede som ved en feil ikke var ført inn i manntallet skal føres inn og eventuelle stemmeberettigede som ved en feil var ført inn i manntallet, skal tas ut av manntallet. I tillegg skal manntallet oppdateres ved dødsfall og ved at utenlandske statsborgere som ellers ville fylt stemmerettsvilkårene på valgdagen, strykes fra manntallet dersom de flytter ut av landet. Endelig skal manntallet oppdateres på bakgrunn av søknader fra personer som har bodd mer enn ti år i utlandet.

Etter valgforskriften § 2 skal oppdateringene skje fram til lørdagen før valgdagen.

Manntallet ble lagt ut til offentlig ettersyn i forkant av det ordinære valget. Det er ikke nødvendig å legge manntallet ut til ettersyn på nytt i forkant av omvalget.

Til § 1 c *Valgkort*

Paragrafen angir hvilken dato som skal legges til grunn for utsendelse av valgkort. Det følger av valgloven at det skal sendes valgkort til velgerne. Ettersom hensikten med valgkortet blant annet er å gi velgerne informasjon om når og hvor valget skal holdes, er det nødvendig at det sendes ut nye valgkort til velgerne med korrekt informasjon om valget.

Til § 1 d *Valglister*

Paragrafen slår fast at valget gjennomføres med de tidligere godkjente listeforslagene. Det vil som ved det ordinære valget være mulig å «sladde» personer på listene som er døde etter listene ble godkjent.

Til § 1 e *Trykking av stemmesedler*

Det følger av paragrafen at fylkesvalgstyret skal sørge for trykking av stemmesedler, som skal være klare til bruk innen forhåndsstemmingen starter 13. november. Bestemmelsen tilsvarer plikten fylkesvalgstyret har etter valgloven § 7-1 første ledd, som gjelder stemmesedler med kandidatnavn.

Til § 2 *Fastsetting av valgdag*

Paragrafen angir at valgdagen for omvalget til fylkesting i Østfold er 27. november 2023. Det følger av valglovens system at velgerne kun kan stemme i kommunen de er manntallsført i på valgdagen.

Til § 3 Perioden for forhåndsstemming

Paragrafen fastslår perioden for forhåndsstemming. Forhåndsstemmeperioden innenriks er fra 13. november til og med fredagen før valgdagen 24. november. Perioden utenriks er fra 6. november til og med 17. november.

Til § 3 a Forhåndsstemming i andre kommuner enn Moss kommune

Paragrafen angir særskilte regler for gjennomføring av forhåndsstemming i andre kommuner enn Moss kommune.

Første ledd første punktum slår fast at forhåndsstemming i andre kommuner enn Moss kommune skal foregå ved at velgerne henvender seg til kommunen og ber om å få stemme. Ved henvendelsen skal velgeren få oppgitt tidspunkter for når han eller hun kan stemme. Det skal så langt det lar seg gjøre tas hensyn til velgers ønske med hensyn til tidspunkt for stemmegivningen. Bestemmelsen er utformet etter mønster fra prosedyren for tidligstemmingen, som framgår av valgloven § 8-1 fjerde ledd. Bestemmelsen er ikke til hinder for at kommuner som ønsker det i tillegg kan organisere gjennomføringen med egne forhåndsstemmelokaler med bestemte åpningstider.

Andre ledd slår fast at velgere som ikke kan avgi stemme etter første ledd, etter søknad kan avgi stemme der de oppholder seg. Det vil være aktuelt for velgere innsatt i fengsel og velgere som bor på institusjoner, samt velgere som på grunn av sykdom eller uførhet ikke kan stemme etter første ledd.

Tredje ledd slår fast at det er tilstrekkelig med kun én stemmemottaker ved mottak av stemmer etter første ledd.

Fjerde ledd slår fast at det skal være minst to stemmemottakere ved mottak av stemmer etter andre ledd.

Femte ledd slår fast at det ikke er krav om at valgstyret kunngjør tid og sted for stemmingen i andre kommuner enn Moss kommune.

Til § 3 b Frist for å søke om å forhåndsstemme der velger oppholder seg

Paragrafen fastslår fristen for å søke om å stemme der velgeren oppholder seg etter valgloven § 8-3 og denne forskriften § 3 andre ledd.

Til § 4 Ikrafttredelse

Paragrafen angir ikrafttredelsestidspunkt. Forskriften trer i kraft straks og oppheves med virkning fra 1. januar 2024.